

Udskriftsdato: 14. december 2025

VEJ nr 11143 af 04/12/2015 (Gældende)

## Vejledning om zoologiske haver m.v.

---

Ministerium: Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Journalnummer: Miljø- og Fødevaremin.,  
Fødevarestyrelsen, j.nr. 2015-14-31-00158

# Vejledning om zoologiske haver m.v.

## 1. Anvendelsesområde og definitioner

Bekendtgørelsen finder anvendelse på zoologiske haver.

Ved zoologiske haver forstås anlæg, hvor levende dyr af vilde arter holdes med henblik på udstilling for publikum i mindst syv dage om året.

Vilde arter er dyr, der ikke er domesticerede. Ved domesticerede dyr forstås dyr, der lever sammen med mennesker, og som gennem flere generationer, via naturlig selektion eller målrettet avl, er genetisk tilpasset til menneskelige formål.

Bekendtgørelsen finder ikke anvendelse på cirkus og dyrehandlere, der er omfattet af andre regler.

Zoologiske haver og akvarier, der allerede har en godkendelse efter bekendtgørelse nr. 1023 af 12. december 2002 om godkendelse af og tilsyn med zoologiske anlæg, bibeholder deres godkendelse.

Nye zoologiske haver eller nye dyreanlæg skal godkendes efter bekendtgørelse om zoologiske haver m.v.

## 2. Godkendelse

Den zoologiske have skal godkendes af Fødevarestyrelsen inden den allerførste åbning.

Ansøgningen skal sendes via Fødevarestyrelsens kontaktformular på [www.fvst.dk](http://www.fvst.dk) under kontakt Fødevarestyrelsen. Den zoologiske have vil efterfølgende blive kontaktet af den lokale veterinærenhed med henblik på det videre forløb. På Fødevarestyrelsens hjemmeside findes en ansøgningsblanket, som kan anvendes.

Ansøgningen skal indeholde følgende oplysninger:

1. Antal og art af de dyr, der ønskes anbragt i det enkelte dyreanlæg eller i den zoologiske have.
2. Placering og konstruktion af de dyreanlæg, der er eller bliver opført til brug for dyrene.
3. Oversigtsplan over den zoologiske have, der angiver placeringen af den zoologiske haves enkelte dele.
4. Målfaste detaljerede tegninger af de enkelte dyreanlæg.
5. Dokumentation for overholdelse af §§ 11-12, §§ 15-17 og § 20.
6. Udtalelse fra en sagkyndig om dyreanlæggets/dyreanlæggenes indretning, jf. bilag 1.

Endvidere skal den zoologiske have kunne dokumentere, at den opfylder kravene i Kommissionens forordning nr. 1282/2002 af 15. juli 2002 om ændring af bilagene til Rådets direktiv 92/65/EØF om dyresundhedsmæssige betingelser for samhandel med og indførsel til Fællesskabet af dyr samt sæd, æg og embryoner, der for så vidt angår disse betingelser ikke er underlagt specifikke fællesskabsbetingelser som omhandlet i bilag A, del I, til direktiv 90/425/EØF, bilag C, stk. 1 (også kaldet Balai, bilag C).

Dette gælder dog ikke for zoologiske haver, der ikke har andre hvirveldyr end fisk, hvis den zoologiske have ikke omsætter dyr.

Ifølge Balai bilag C skal det zoologiske anlæg være klart afgrænset og adskilt fra sine omgivelser. Det zoologiske anlæg skal være beliggende, så det ikke udgør nogen sundhedsrisiko for omkringliggende landbrugsbedrifter.

Ad 1)

Dyrenes alder, køn og individuelle identifikation skal oplyses.

For dyr, der holdes i meget store flokke/stimer, som visse insekter og akvariefisk, kan antallet oplyses i cirkatal, f.eks. ca. 100 stk. Det skal ligeledes registreres, hvornår flokken er startet, arter, tilførselsdato, oprindelsessted, transportoplysninger og sundhedsstatus.

Ad 3)

På oversigtsplanen skal det være muligt at se placeringen af perimeterhegnet samt alle enkelte dele inkl. isolationsstald/karantæne i den zoologiske have. Dette vil også gælde isolationsstald/karantæner, der ikke er placeret på matriklen.

Perimeterhegnet skal være konstrueret på en sådan måde, at det holder uvedkommende ude. Hegnet skal være så højt, at man i tilfælde af, at det forceres, med rimelighed kan antage, at det er gjort forsætligt. Det kunne f.eks. være et hegn, der er 180 cm højt. Det anbefales at opsætte skilte med oplysning om, at det er forbudt at forcere hegnet.

Ad 5)

Det skal dokumenteres, at dyreanlæggene er indrettet, så de tilgodeser dyrenes fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov, og at dyrene ikke kan undslippe.

Derudover skal det dokumenteres, at der er tilknyttet én person, f.eks. en zoolog eller lignende samt en autoriseret dyrlæge. Dette kan ske ved fremvisningen af kontrakten mellem personerne og den zoologiske have.

Det skal dokumenteres, at den zoologiske have formidler kendskab til deres dyr og fører et register over dyrene.

Ad 6)

Ansøgningen skal vedlægges en udtalelse af en sagkyndig.

Udtalelsen skal indeholde en vurdering af følgende:

- 1) Dyreanlæggets indretning i forhold til:
  - a) Dyrenes fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov.
  - b) Dyrene ikke kan komme til skade på anlægget m.v.
  - c) Sikkerhed for, at dyrene ikke undslipper.
  - d) Sikkerhed for, at publikum ikke kan komme i kontakt med farlige dyr.
- 2) Publikumsbarrierer.
- 3) Om den zoologiske have eller dyreanlægget lever op til bekendtgørelsens regler.
- 4) God hygiejnisk standard af foderkøkkener.

- 5) Overholdelse af standarder for biosikkerhed, herunder ved foder og smitteudveksling mellem dyr, personale og publikum.
- 6) Perimeterhegnets kvalitet og tilstand.
- 7) Karantænefaciliteter og hospitaliseringsfaciliteter.
- 8) Dyrebestandens sammensætning.

### *2.1 Nybyggeri og ombygning*

Såfremt den zoologiske have bygger et nyt dyreanlæg eller foretager væsentlige ombygninger af allerede godkendte dyreanlæg, skal disse godkendes af Fødevarestyrelsen.

Det samme gør sig gældende ved flytning af dyr, der væsentligt adskiller sig fra de dyr, som dyreanlægget oprindeligt er godkendt til, f.eks. ved fysisk størrelse, behov for beskæftigelse eller adfærd. Såfremt den zoologiske have er i tvivl om dyreanlægget skal godkendes på ny, anbefales det at kontakte Fødevarestyrelsen.

### *2.2 Besigtigelse*

I forbindelse med behandling af en ansøgning besigtiger Fødevarestyrelsen den zoologiske have.

### *2.3 Oplysninger til publikum*

Den zoologiske have skal give publikum kontaktoplysninger på den godkendende myndighed, som er Fødevarestyrelsen.

Fødevarestyrelsens kontaktoplysninger er:

Fødevarestyrelsen

Stationsparken 31-33

2600 Glostrup

Tlf. 72 27 69 00

[www.fvst.dk/kontakt](http://www.fvst.dk/kontakt)

Oplysningerne skal gives til eller gøres tilgængelige for publikum, inden publikum indløser billet, eller når der på anden vis gives adgang til den zoologiske have.

Fødevarestyrelsens kontaktoplysninger kan fremgå af den zoologiske haves hjemmeside eller ved indgangen til den zoologiske have, før der indløses billet.

## **3. Indretning af dyreanlæg**

Dyreanlæg skal indrettes på en måde, der tilgodeser dyrenes fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov.

En systematisk tilgang til miljøberigelse kan hjælpe dyr til at udfolde deres naturlige adfærd. Dette kan bl.a. ske ved selve indretningen af dyreanlægget, samt med legetøj, fodring eller træning.

Dyreanlæg skal være indrettet, således at dyrene ikke kan undslippe.

Foran dyreanlæg med farlige dyr eller dyr, som vil kunne volde skade på mennesker, skal der opsættes publikumsbarrierer. Barrieren skal være konstrueret på en sådan måde, at dyr og mennesker ikke kan komme i fysisk kontakt med hinanden. Man skal bl.a. være opmærksom på ændringer i vejrforholdene, f.eks. snedriver eller tilfrosset vand, der kan give dyrene adgang til det fri.

I dyreanlæg, hvor publikum har adgang, og hvor dyrene nærliggende vil kunne volde skade, skal der af hensyn til publikums sikkerhed træffes særlige sikkerhedsforanstaltninger. Her tænkes på større anlæg, hvor der holdes flere forskellige dyrearter samlet, og hvor nogle af dyrene kan udgøre en risiko for publikum.

#### **4. Personale m.v.**

Personalet i den zoologiske have skal være faguddannet eller på en anden måde have opnået en tilsvarende faglig viden omkring den daglige pasning af dyrene.

Den zoologiske have skal sikre, at personalet er opdateret på den nyeste viden indenfor området. Dette kan bl.a. gøres ved kurser, vidensdeling eller studiebesøg i andre zoologiske haver både nationalt og internationalt.

Der skal endvidere være tilknyttet en autoriseret dyrlæge til den zoologiske have. Dyrlægen skal sikre, at følgende er overholdt:

- 1) sørge for, at den fornødne sygdomsovervågning og de fornødne kontrolforanstaltninger gennemføres i de zoologiske haver. Kontrolforanstaltningerne skal omfatte følgende:
  - a. en årlig sygdomsovervågningsplan, der omfatter kontrol med zoonoser,
  - b. kliniske-, laboratorie- samt post mortem-undersøgelser, og
  - c. evt. vaccination af dyr mod smitsomme sygdomme.
- 2) sikre, at mistænkelige dødsfald eller symptomer på anmeldepligtige sygdomme anmeldes til Fødevarerstyrelsen,
- 3) sikre, at tilførte dyr holdes isoleret i overensstemmelse med bekendtgørelsen,
- 4) sikre, at bekendtgørelsen, Balai Bilag C, transportforordningen (nr. 1/2005) og biproduktforordningen (nr. 1069/2009) overholdes.

Det er ikke et krav, at dyrlægen er fuldtidsansat, men denne skal kunne kontaktes af den zoologiske have efter behov.

Desuden skal der være tilknyttet én zoolog eller lignende, der på et fagligt højt niveau kan rådgive den zoologiske have om:

1. det faglige indhold i den zoologiske haves formidling til publikum,
2. havens indsamling, registrering og videregivelse af oplysninger,

3. samarbejde om avlsprogrammer, og
4. havens udvikling i øvrigt.

Der skal være en løbende vejledning omkring dyreholdet. For mindre zoologiske haver er det ikke nødvendigt, at denne person er fuldtidsansat, og kan derfor godt være tilknyttet flere zoologiske haver.

Idet zoologen, eller en lignende person, og dyrlægen skal kunne kontaktes af den zoologiske have efter behov og ved akutte problemer, skal der ved fravær gennem en længere periode, findes en midlertidig afløser.

## **5. Formidling og bevaring af arter**

Den zoologiske have skal formidle kendskabet til havens dyrearter, deres naturlige levesteder og deres bevarelse. Dette kan f.eks. ske ved at opsætte information om dyrearterne, deres oprindelsessteder og levevis ved de forskellige dyreanlæg. Det kan ligeledes oplyses, om dyrene er truede.

For at bidrage til bevarelse af arterne, skal den zoologiske have deltage i udveksling af oplysninger vedrørende arternes bevaring, jf. § 20, og avl i fangenskab, jf. § 21, samt eventuel deltagelse i forskning, som bidrager til arternes bevarelse, uddannelse i færdigheder, som er relevante for bevaringen, så som efteruddannelse, eller genoprettelse af bestande eller genudsætning af arter i naturen.

Udveksling af oplysninger og avl i fangenskab kan bl.a. foregå ved at deltage i det internationale avlssamarbejde i European Association of Zoos and Aquaria (EAZA).

Registrering af dyrebestanden kan ske via International Species Information System (ISIS). Oplysningerne skal dog videregives til ISIS.

Endvidere kan den zoologiske have benytte visse af havens dyr til undervisningsbrug (skoletjeneste) uden for den zoologiske have. Betingelserne i § 19 skal være opfyldt, hvis man ønsker at benytte dyr til undervisningsbrug.

I skoletjenesten er det tilladt at benytte de dyrearter, som det er tilladt for alle at holde, jf. bekendtgørelse om forbud om hold af særlige dyr.

Når dyrene opholder sig i den zoologiske have, skal disse holdes adskilt fra havens øvrige dyr. Ønsker man at benytte dyrene uden for den zoologiske have, må de ikke komme i kontakt med andre dyr i forbindelse med udførslen. Dyrene skal endvidere transporteres i egnede transportkasser, og opholde sig i de medbragte kasser, når de ikke vises frem. Der skal desuden føres optegnelser over dyr, der har været udført til skoletjeneste med angivelse af dyreart, tilførselssted, dato og antal.

Produkter eller effekter, der ikke er konserverede, kan ikke benyttes i skoletjenesten eller sælges, da de fortsat er omfattet af reglerne i biproduktforordningen.

Når effekter fra dyr, herunder fjer, skind, tænder, og hele udstoppede dyr er konserveret af en autoriseret konservator, er de ikke længere omfattet af reglerne i biproduktforordningen, og kan benyttes i skoletjenesten eller sælges.

Ved salg skal man dog være opmærksom på bl.a. Naturstyrelsens CITES-regler.

## **6. Undslupne dyr**

Den zoologiske have skal have en overordnet procedure for indfangning af undslupne dyr.

Den overordnede procedure kan indeholde punkter, så som; luk porten, adviser relevante medarbejdere, dyrlæge og Fødevarestyrelsen samt evt. politiet, hent indfangningsredskaber f.eks. bedøvelsesgevær. Der skal ikke nødvendigvis foreligge en detaljeret procedure for hver enkelt dyreart.

Fødevarestyrelsen skal underrettes i alle tilfælde, hvor dyr undslipper den zoologiske have. Dette kan ske til Fødevarestyrelsens tilsynsførende embedsdyrlæge eller på tlf. : 72 27 69 00.

## **7. Hunde**

Hunde kan medtages i den zoologiske have, hvis de er ledsaget af deres ejer, holdes i snor og ikke kommer i kontakt med dyrene i den zoologiske have. Endvidere skal den autoriserede dyrlæge, som er tilknyttet haven, forinden have vurderet sundhedsrisici ved at tillade hunde indenfor den pågældende zoologiske have.

Det er op til den enkelte zoologiske have, om de vil tillade hunde i den zoologiske have.

## **8. Behandling af dyr uden for den zoologiske have**

Dyr kan udføres midlertidig fra den zoologiske have i forbindelse med diagnostik eller behandling. Dette kan ske, når følgende betingelser er opfyldt:

1. Undersøgelse eller behandling ikke kan foretages i den zoologiske have.
2. Dyret ikke har kliniske tegn på en anmeldepligtig husdyrsygdom inden udførslen.
3. Dyret er ledsaget af en repræsentant fra den zoologiske have under hele udførslen.
4. Dyret ikke kommer i kontakt med andre dyr.
5. Udstyr og faciliteter, der har været anvendt til dyret, rengøres og desinficeres umiddelbart efter undersøgelsen eller behandlingen.
6. Hospitalet eller dyreklinikken er indforstået med betingelserne for dyrets ophold.
7. Der skal føres optegnelser over dyr, der har været udført til undersøgelse eller behandling med angivelse af dyreart, tilførselssted, dato, antal og begrundelse for udførslen.

## **9. Bortskaffelse af døde dyr, husdyrgødning og spildevand**

Døde dyr eller dele heraf skal bortskaffes i henhold til biproduktforordningen. Det er efter biproduktforordningen tilladt at fodre med kategori 1-materiale, der omfatter hele kroppe eller dele af døde dyr,

der indeholder SRM-materiale. Såfremt den zoologiske have ønsker dette, skal der ansøges om en art. 18-tilladelse, jf. biproduktforordningens art. 18.

Den zoologiske have skal have ordninger eller faciliteter på stedet til at bortskaffe kadavere af dyr, som er døde af sygdom eller aflivet. Dette kunne f.eks. være en aftale med DAKA.

Husdyrgødning, både fast og flydende gødning, fra den zoologiske have skal behandles efter forskrifterne i § 29.

Husdyrgødning fra den zoologiske have, der er behandlet efter forskrifterne beskrevet i § 29, stk. 1, kan nedpløjjes. Der må tidligst holdes dyr på området 1 måned efter nedpløjning.

Vejledning om håndtering og behandling af husdyrgødning generelt, findes på Fødevarestyrelsens hjemmeside fvst.dk.

Spildevand, der føres til et rensningsanlæg via kloaksystemet, skal ikke behandles.

## **10. Tilbagekaldelse af godkendelse**

Godkendelsen af den zoologiske have kan tilbagekaldes, såfremt den zoologiske have eller dele heraf ikke opfylder betingelserne i bekendtgørelsen eller Balai bilag C.

Det årlige tilsyn i den zoologiske have er at betragte som en årlig godkendelse, og derfor skal samtlige krav i bekendtgørelsen og i Balai bilag C fortsat opfyldes. Der skal dog ikke ansøges hvert år.

## **11. Sagkyndige**

Ved godkendelse af et nyt dyreanlæg, skal den zoologiske have indhente en udtalelse fra en uafhængig sagkyndig. Udtalelsen skal vedlægges ansøgningen til Fødevarestyrelsen om godkendelse af et nyt dyreanlæg.

Den sagkyndige må ikke have en personlig eller økonomisk interesse i godkendelsen, eller på nogen måde være tilknyttet den zoologiske have, dennes ledelse eller bestyrelse.

En sagkyndig kan for eksempel være en landbrugskonsulent i tilfælde af, at dyreanlægget skal bruges til geder eller kvæg. Ved udtalelse om et løveanlæg kan den sagkyndige være en dyrlæge, zoolog eller lignende, der har erfaring med løver eller andre større kattedyr.

Udtalelse fra sagkyndige skal indeholde en vurdering af følgende:

- 1) Dyreanlæggets indretning i forhold til:
  - a) Dyrenes fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov.
  - b) Afløb, filtrering, opvarmning og ventilation.
  - c) Dyrene ikke kan komme til skade på anlægget m.v.
  - d) Sikkerhed for, at dyrene ikke undslipper.

- e) Sikkerhed for, at publikum ikke kan komme i kontakt med farlige dyr.
- 2) Publikumsbarrierer.
- 3) Om anlægget lever op til bekendtgørelsens regler.
- 4) God hygiejnisk standard af foderkøkkener.
- 5) Overholdelse af standarder for biosikkerheden, herunder ved foder og smitteudveksling mellem dyr, personale og publikum.
- 6) Perimeterhegnets kvalitet og tilstand.
- 7) Karantænefaciliteter og hospitaliseringsfaciliteter.
- 8) Dyrebestandens sammensætning.

Fødevarestyrelsen skal have dokumentation for, at den sagkyndige er tilstrækkelig kompetent til at udfærdige en fyldestgørende udtalelse. Det kan dokumenteres ved indsendelse af f.eks. CV, eksamensbeviser, kursusbeviser eller en liste over dyreanlæg, som den sagkyndige tidligere har udtalt sig om m.v.

Fødevarestyrelsen fører en vejledende liste med sagkyndige, der tidligere har indsendt en fyldestgørende udtalelse om et dyreanlæg, og hvor Fødevarestyrelsen har kunnet træffe en afgørelse på baggrund af udtalelsen. Listen findes på Fødevarestyrelsens hjemmeside [fvst.dk](http://fvst.dk). Det fremgår ligeledes af listen, hvilke dyrearter den sagkyndige tidligere har vurderet, da der eksempelvis er stor forskel på at vurdere et akvarium eller et savanneanlæg.

Såfremt Fødevarestyrelsen vurderer, at udtalelsen ikke er tilstrækkelig, kan Fødevarestyrelsen anmode om en uddybende udtalelse eller anmode om en ny udtalelse.

Honorering af den sagkyndige afholdes af de zoologiske haver.

Hvis Fødevarestyrelsen har tvivlsspørgsmål til godkendelse af den zoologiske have eller dyreanlæg, kan sagen forelægges for Det Veterinære Sundhedsråd.

## **12. Karantæne**

Karantæner kan have forskellige formål. Det kan være i forbindelse med indførsel/tilførsel af nye dyr til dyresamlingen (importkarantæne) eller i forbindelse med isolation af tilskadekomne eller syge dyr. De forskellige formål stiller forskellige krav til karantænen.

Den zoologiske have skal have passende karantænefaciliteter til at isolere syge, svage eller tilskadekomne dyr, samt passende midler til at indfange, indespærre og isolere dyr.

Karantæne kan være en afspærret del af dyreanlægget, hvor dyret kan få fred.

Kravet om isolationsfaciliteter er både et velfærdskrav og et smittebeskyttelseskrav. Er der umiddelbart tale om en lidelse, der ikke smitter, som f.eks. en brækket vinge eller et sår, er det tilstrækkeligt at adskille dyret fra de andre dyr i umiddelbar nærhed. Hvis der ikke er en umiddelbar årsag til, at dyret er sygt, vil det være hensigtsmæssigt hurtigst muligt at få det syge dyr skilt fra flokken i et forsøg på at undgå, at alle dyr bliver smittet.

Importkarantænestalden kan anvendes til isolationsstald, hvis den er tom.

### *12.1 Importkarantæne*

Importkarantæne kan f.eks. være en selvstændig stald, hvor der ikke til dagligt er dyr. Dyrene må ikke komme i kontakt med andre dyr, der ikke er i karantæne. For de dyrearter, hvor det ikke er muligt at have dem i den zoologiske haves permanente karantænestald, f.eks. som følge af dyrenes størrelse, elefanter, eller krav om vand, sæler, er det muligt at anvende en midlertidig karantæne. En midlertidig karantænestald kunne f.eks. være hele sælanlægget.

Midlertidig karantæne kan kun anvendes efter anmeldelse til og godkendelse af Fødevarestyrelsen ved hver ny midlertidig karantæne. Den zoologiske have kan vælge at et helt dyreanlæg, inkl. de allerede eksisterende dyr i anlægget, anvendes som midlertidig karantæne. I dette tilfælde skal den zoologiske have være opmærksom på, at anvendelsen sker på den zoologiske haves egen risiko, og alle andre dyr i dyreanlægget skal anses som værende i karantæne. Det vil betyde, at alle dyr i dyreanlægget vil blive pålagt sanktioner, f.eks. behandling, aflivning eller udvidet karantæneperiode, hvis det tilførte dyr viser sig at lide af en anmeldepligtig husdyrsygdom.

Permanente karantænefaciliteter må gerne være placeret udenfor den zoologiske haves perimeterhegn, indenfor en rimelig afstand. Permanente karantænefaciliteter uden for perimeterhegnet skal opfylde de almindelige krav for zoologiske haver.

Fødevarestyrelsen vil, som udgangspunkt, ikke godkende midlertidige karantæner uden for perimeterhegnet.

Midlertidige karantæner er tiltænkt de dyrearter, hvor det ikke er muligt at anvende den zoologiske haves permanente karantæne. Det vil typisk være som følge af særlige forhold f.eks. størrelse eller element (elefanter og sæler).

Nytilførte dyr fra andre Balai-godkendte zoologiske anlæg, skal i henhold til Balai bilag C ikke i karantæne. Fødevarestyrelsen anbefaler dog karantæne ved alle tilførsler af nye dyr til den zoologiske have.

Dyr, der er indført fra zoologiske haver, som ikke er Balai-godkendte, skal i karantæne i 30 dage. Det gælder uanset om de indførte dyr har oprindelse i et EU-land eller et tredjeland.

### **13. Sygdomsstatus**

Den zoologiske have skal være fri for de i Balai-direktivet bilag A nævnte sygdomme og for de i bilag B nævnte sygdomme, hvis det pågældende land har særstatus. Derudover skal den zoologiske have være fri for de sygdomme, der er anmeldepligtige, jf. bekendtgørelse om lister over smitsomme sygdomme til lov om hold af dyr.

For at en zoologisk have kan erklæres fri for disse sygdomme, skal Fødevarestyrelsen vurdere de registre over den dyresundhedsmæssige status, der er blevet ført i de foregående tre år, og resultaterne af de kliniske prøver og laboratorieprøver, som den zoologiske have har underkastet dyrene.

Det betyder, at nye zoologiske haver, der tager dyr ind fra zoologiske haver, der ikke er Balai-godkendte, først kan erklæres fri for disse sygdomme efter tre år.

Som en undtagelse fra dette krav, kan nye zoologiske haver dog straks erklæres fri for disse sygdomme, hvis de dyr, der indgår i bestanden, stammer fra Balai-godkendte zoologiske haver.

Af de i bilag B nævnte sygdomme har Danmark særstatus for tuberkulose hos drøvtyggere.

## **14. Registrering**

Den zoologiske have skal løbende føre registre over:

- 1) antallet af dyr af hver art i den zoologiske have og deres identitet (alder, køn, art og individuel identifikation, hvis det er muligt),
- 2) antallet af dyr, som tilgår eller fragår den zoologiske have, og deres identitet (alder, køn, art og individuel identifikation, hvis det er muligt) tillige med oplysninger om deres oprindelse eller destination, dato for flytning fra eller til den zoologiske have og dyrenes sundhedsstatus,
- 3) resultater af blodprøver og alle andre diagnoseprocedurer,
- 4) sygdomstilfælde og den eventuelle behandling deraf,
- 5) resultaterne af post mortem-undersøgelser af dyr, som er døde i den zoologiske have, herunder dødfødte dyr, og
- 6) de iagttagelser, der er gjort i løbet af en eventuel isolations- eller karantæneperiode.

Registeret skal, ifølge Balai Bilag C, gemmes i mindst 10 år.

Ad 1)

Kravet omfatter dyr, der er eller bliver en del af den zoologiske haves dyresamling. Dyrenes alder, køn og individuel identifikation skal oplyses. For dyr, der holdes i meget store flokke/stimer, som visse insekter og akvariefisk, kan antallet oplyses i cirkatal, f.eks. ca. 100 stk. Det skal ligeledes registreres, hvornår flokken er startet, arter, til- og fraførelsesdato, oprindelsessted, transportoplysninger og om muligt sundhedsstatus.

For foderdyr er oplysning omkring art, antal, oprindelse samt dato for modtagelse tilstrækkeligt. Dog skal reglerne om mærkning og registrering (CHR) overholdes. Den zoologiske have bør generelt være opmærksom på en høj sundhedsstatus ved indkøb af foderdyr, hvad enten de kommer fra Danmark, EU eller tredjeland, idet visse sygdomme kan smitte fra foderdyr til den zoologiske haves egne dyr.

Reglerne om mærkning og registrering af dyr i zoologiske haver, fremgår af Fødevarestyrelsens vejledning om mærkning og registrering af dyr i zoologiske anlæg. Vejledningen kan findes på Fødevarestyrelsens hjemmeside [fvst.dk](http://fvst.dk).

Ad 2)

For dyr, der normalt holdes i meget store flokke/stimer som visse insekter, er et skøn (f.eks. ca. 100 stk.) acceptabelt. Det skal ligeledes registreres hvornår flokken er startet, hvilken art der holdes, til-

og fraførelsesdato, oprindelse, destination, transportoplysninger og om muligt om sundhedsstatus er acceptabelt.

Ved til- og fraførsel af dyr, der krydser landgrænser, bør disse registreringskrav fremgå af henholdsvis import/eksportcertifikatet eller TRACES dokumentet. For nationale flytninger skal oplysningerne registreres på anden vis.

Ad 3)

Kravet omfatter alle undersøgelser, uanset resultatet af undersøgelsen.

Ad 4)

Dyrlægens journal vil typisk indeholde disse oplysninger.

Ad 5)

Alle dyr, der dør, skal obducere og resultatet af post mortem-undersøgelsen skal registreres. I tilfælde af, at der dør flere dyr af samme art indenfor en kort periode, hvor det ikke vurderes muligt eller giver faglig mening at obducere alle dyr, kan Fødevarestyrelsen kontaktes med henblik på at aftale andet.

Ad 6)

Dette kunne f.eks. omfatte:

- foder og væske optag,
- tilstedeværelse af afføring og urin,
- kliniske symptomer, og
- adfærd.

## **15. Laboratorium**

Den zoologiske have skal enten have en ordning med et kvalificeret laboratorium om udførelse af post mortem-undersøgelser eller have et eller flere egnede lokaler, hvor disse undersøgelser kan udføres af den autoriserede dyrlæge eller af en kvalificeret person, som arbejder under den autoriserede dyrlæge.

Med kvalificeret laboratorium menes et laboratorium i Danmark, som er godkendt efter bekendtgørelse om veterinære laboratorier, eller et officielt laboratorium i et andet EU-medlemsland.

Med egnet lokale forstås, et lokale der indeholder egnet vaskbart bord, kunstigt lys og afløb til spildprodukter. I tilfælde hvor lokalet benyttes til andre formål, skal områder, hvor post mortem-undersøgelsen er foregået samt områder, der er blevet tilsmudset, rengøres og desinficeres før anden brug. Dette gælder også eventuelle blodstænk på vægge og i loftet.

Med kvalificeret person menes en person, som har uddannelse i og kendskab til patologi og speciel patologi, og som bliver superviseret af en autoriserede dyrlæge under alle post mortem-undersøgelserne. Endvidere skal den autoriserede dyrlæge superviserer hele post mortem-undersøgelsen.

## **16. Omsætning af dyr**

Ved omsætning af dyr forstås ind- og udførsel af dyr til og fra den zoologiske have.

Den zoologiske have skal til enhver tid følge gældende regler for omsætning og transport af levende dyr. Derudover skal den zoologiske have opfylde betingelserne i bekendtgørelsen samt Balai bilag C.

Fødevarestyrelsen vil kun tillade indførsel af dyr, der opfylder betingelserne i hele Balai direktivet (direktiv nr. 92/65), hvor Balai bilag C er et bilag til.

#### *16.1 Indførsel fra zoologiske haver, der er Balai-godkendte*

Der er ikke krav om karantæne for dyr, der flyttes mellem Balai-godkendte zoologiske haver i EU. Dog anbefaler Fødevarestyrelsen, at alle indførte dyr kommer i karantæne forud for indlemningen i den zoologiske haves dyresamling.

#### *16.2 Samhandel fra zoologiske haver, der ikke er Balai-godkendte, i EU*

Dyr, fra ikke Balai-godkendte zoologiske haver i EU, samt dyr, der flyttes nationalt fra andet end Balai-godkendte zoologiske haver (f.eks. fra en kvægbesætning), skal efter ankomst til den zoologiske have i Danmark i karantæne i 30 dage.

For harmoniserede dyrarter findes der et sundhedscertifikatet i TRACES, som skal benyttes til transporten. For ikke-harmoniserede dyrarter skal der udarbejdes veterinære sundhedskrav, forud for samhandlen. Disse udarbejdes af Fødevarestyrelsen, Dyresundhed.

#### *16.3 Import fra tredjelande*

Dyr fra tredjelande vil sjældent stamme fra en Balai-godkendt zoologiske have. Forud for importen vil følgende være nødvendigt:

- Den danske zoologiske have (importøren) skal indhente oplysninger om den eksporterende zoologiske have. Oplysningerne skal omfatte:
  - Hvorvidt den zoologiske have er godkendt af de relevante myndigheder i det pågældende land, og
  - Hvilke sammenslutninger haven evt. er medlem af samt dokumentation herfor.
- Forud for importen skal der udarbejdes et certifikat, på baggrund af de danske veterinære sundhedskrav for den pågældende dyreart. Kravene udfærdiges af Fødevarestyrelsen, Dyresundhed, og sendes af den danske zoologiske have (importøren) til eksportøren i tredjelandet. Eksportlandets myndigheder udarbejder et certifikat på baggrund af kravene. Certifikatet skal godkendes af Fødevarestyrelsen, Dyresundhed, forud for eksporten til Danmark.
- Fødevarestyrelsen skal endvidere have oplysninger omkring transporten til brug for orientering af embedsdyrlægen, grænsedyrlægen og evt. transitlande. Der er behov for dato, forventede ankomsttidspunkter og rute, herunder indgangsland i EU. Fødevarestyrelsen udarbejder en følgeskrivelse, der udover certifikatet skal følge dyret under hele rejsen.

Vær opmærksom på, at denne proces ofte er tidskrævende og derfor bør processen startes i god tid.

#### *16.4 Indførsel af aber*

For så vidt angår aber (*simiae* og *prosimiae*), skal karantænekravene i OIE-sundhedskodeksen overholdes. Kravene findes i kapitel 2.10.1 og tillæg 3.5.1 i OIE's International Animal Health Code - mammals, birds and bees, der findes på <http://oie.int/doc/ged/D6457.PDF>.

Ved indførsel af aber skal man have en dispensation fra Fødevarestyrelsen, Dyresundhed.

### *16.5 Udførsel fra den zoologiske have*

Fødevarestyrelsen kan efter ansøgning tillade, at dyr fra den zoologiske have bliver udført til besætninger eller private i Danmark på visse betingelser, herunder at dyrene skal testes fri for anmeldepligtige sygdomme, og dyrene ikke må indgå i fødevarekæden.

Fødevarestyrelsen vil kun tillade udførsel af dyr, som må holdes efter bekendtgørelse om forbud mod hold af særlige dyr.

Fødevarestyrelsen kan endvidere give tilladelse til, at dyr fra den zoologiske have udføres til en ikke Balai-godkendt zoologisk have i et andet EU medlemsland eller tredjeland. Dette sker under forudsætning af, at myndighederne i modtagerlandet accepterer modtagelsen af dyr fra den danske zoologiske have, og at dyrene lever op til modtagerlandets krav.

### *16.6 Supplerende garantier ved officiel frihed for anmeldepligtige sygdomme*

Medlemsstater kan stille supplerende krav, f.eks. test eller karantæne inden afsendelse, hvis medlemsstaten har officiel frihed for sygdomme som dyret, der udføres, er modtagelig overfor.

Danmark har frihed for bovin tuberkulose og brucellose, Aujeszky's sygdom, infektiøs bovin rhinotracheitis (IBR), enzootiske kvægleukose samt viral hæmoragisk septikæmi (VHS), hvorfor Fødevarestyrelsen har lov til at stille supplerende krav ved import eller samhandel af dyr af modtagelige arter.

## **17. Krav, der skal være opfyldt for, at godkendelsen bevares**

For at bevare godkendelsen som zoologisk have, skal den zoologiske have opfylde betingelserne i bekendtgørelsen og Balai bilag C.

Den zoologiske have skal være under tilsyn af Fødevarestyrelsen. Dette indebærer, at Fødevarestyrelsen kommer på et årligt tilsynsbesøg, som er gebyrbelagt. Under tilsynsbesøget vil det være praktisk, hvis den tilknyttede autoriserede dyrlæge deltager sammen med en ansvarlig fra den zoologiske have. Embedsdyrlægen skal kontrollere, at den tilknyttede autoriserede dyrlæge er bekendt med reglerne i Balai, og de relevante regler i transportforordningen og biproduktforordningen, samt at disse overholdes. Endvidere kontrolleres de årlige sygdomsovervågningsplaner, samt at der ved de kliniske, post mortem-undersøgelser og laboratorieundersøgelser ikke er påvist nogen anmeldepligtige sygdomme.

Det kontrolleres desuden, at den zoologiske have kun modtager dyr fra et organ, institut eller center, der er godkendt efter reglerne i Balai bilag C. Som undtagelse til dette, kan den zoologiske have modtage dyr fra ikke-godkendte haver, hvis dyrene opfylder betingelserne i punkt 16.2. og 16.3.

## **18. Suspendering eller tilbagekaldelse af godkendelse**

Den zoologiske haves godkendelse efter Balai bilag C bliver suspenderet eller tilbagekaldt, hvis den zoologiske have ikke længere opfylder betingelserne i Balai bilag C, nr. 2.

I tilfælde af mistanke om en anmeldepligtig sygdomme, sætter Fødevarestyrelsen hele den zoologiske have, den berørte dyregruppe eller modtagelige dyrearter under et offentligt tilsyn under hensyntagen til sygdommen. Samtidig hermed suspenderes havens Balai-godkendelse midlertidigt. Når mistanken er afklaret med negativt resultat og det offentlige tilsyn er ophævet, opnår den zoologiske have igen status som en Balai-godkendt zoologisk have. Den zoologiske have kan ikke omsætte dyr, så længe den er under offentligt tilsyn.

I tilfælde af udbrud af en anmeldepligtig sygdom i den zoologiske have skal Fødevarestyrelsen efter bekæmpelse og afslutning af den endelige rengøring og desinfektion, godkende den zoologiske have på ny efter reglerne i Balai bilag C.

*Fødevarestyrelsen, den 4. december 2015*

P.D.V.  
PER S. HENRIKSEN

/ Marianne Marer